

فائده‌ای راهبردی در روابط بین‌الملل (نفی سبیل)

سید سید سیدی - احمد رضائی

سروش‌آه:	سیدی، سیده‌سمیه، ۱۳۶۸-
وان و نام پدیدآور:	قاعده‌ای راهبردی در روابط بین الملل (نفی سبیل) / سیده‌سمیه سیدی، احمد رضائی؛ ناظران علمی رضاعلی کرمی، حسین اسماعیلی.
مشخصات نشر:	کرمان: زمزم سحر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	۱۷۶ ص.
شابک:	978-622-96121-2-5
وضعیت فهرست نویسی:	نییا
موضوع:	قاعده نفی سبیل
موضوع:	*Nafy-e Sabil formula (Islamic law)
موضوع:	روابط بین‌المللی
موضوع:	International relations
شناسه افزوده:	رضائی، اسماعیل
شناسه افزوده:	کرمی، رضاعلی، ۱۳۳۰-، ویراستار
شناسه افزوده:	اسماعیلی، حسین، ۱۳۲۰-، ویراستار
رده بندی کنگره:	BP۱۶۹/۵۲
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۳۲۴
شماره کتابشناسی ملی:	۵۸۵۰۲۴۲

قاعده‌ای راهبردی در ربط بین الملل (نفی سیل)

نویسندگان: سیده سیمه سیل - احمد رضایی
ناظران علمی: دکتر رضاعلی کرمانی - دکتر حسین اسماعیلی
صفحه‌آرا: علی نصیر محمدی
ناظر چاپ: علی رضایی
ناشر: زمزم سحر

چاپ: آبنوس ○ نوبت چاپ: اول ○ تاریخ چاپ: ۱۳۹۵
شمارگان: ۱۰۰۰ ○ قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۱۲۱-۲-۵

آدرس ناشر: قم، خیابان دورشهر، نیش کوچه ۳، پلاک ۸۱
تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۷۳۵، همراه: ۰۹۱۲ ۲۵۳ ۲۸ ۸۷

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۹	۱-۱. سیاست
۱۰	الف. بینش مادی
۱۰	ب. بینش فضیلت‌گرا و اخلاق‌محور
۱۲	۲-۱. سیاست بین‌الملل
۱۳	۲-۱. روابط بین‌الملل
۱۴	۴-۱. رویکردهای جدید به روابط بین‌الملل
۱۴	۱-۴-۱. واقع‌گرایان یا رئالیسم
۱۸	۲-۴-۱. آرمان‌گرایان یا ایدئالیسم
۱۹	۳-۴-۱. ایده‌آل‌گرایی واقع‌نگر
۲۳	۵-۱. قاعده
۲۴	۶-۱. قاعده فقهی
۲۴	الف. فرق قاعده فقهی با مسئله فقهی
۲۵	ب. فرق قاعده فقهی با قاعده اصولی
۲۵	پ. فرق قاعده فقهی با قاعده حقوقی
۲۷	۷-۱. نفی سبیل
۲۷	۸-۱. ادله اثبات قاعده نفی سبیل
۲۷	۱-۸-۱. کتاب
۳۰	۲-۸-۱. سنت
۳۲	۳-۸-۱. اجماع
۳۲	۴-۸-۱. عقل
۳۳	۹-۱. اهمیت و ضرورت

فصل دوم: گستره قاعده نفی سبیل ۳۵

۱-۲. اقتصادی ۳۶

۱-۱-۲. تحریم اقتصادی ۳۷

۲-۱-۲. دامپینگ (Dumping) ۴۰

۳-۱-۲. وابستگی اقتصادی ۴۲

۲-۲. سیاسی ۵۳

۱-۲-۲. اصل عزت ۵۵

۲-۲-۲. اصل حکمت ۶۷

۳-۲-۲. اصل مصلحت ۷۱

۴-۱-۲. سازش‌ناپذیری و عدم روابط با کشورهای متخاصم ۷۸

۵-۱-۲. اصل انانیتاری ۹۰

۶-۲-۲. اصل زرداری ۹۳

۷-۲-۲. اصل پاناری ۹۷

۸-۲-۲. اصل هم‌افزایی (Synergy) ۱۰۸

۳-۲. فرهنگی ۱۱۰

۴-۲. علمی ۱۲۱

۵-۲. نظامی ۱۳۲

فصل سوم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها ۱۵۹

۱-۳. نتایج ۱۵۹

۲-۳. پیشنهادها ۱۶۰

فهرست منابع ۱۶۵

مقدمه

دین اسلام به عنوان خیر دین الهی، تمامی زوایای زندگی بشر را در بر گرفته و برای تمامی عرصه‌های زندگی انسان اعم از فردی و اجتماعی برنامه دارد. گستره قواعد و قوانین اسلام به اندازه وسیع و متنوع است که از کوچک‌ترین و جزئی‌ترین بخش‌های زندگی انسان تا بزرگ‌ترین قسمت‌های حیات او را شامل شده و به او کمک می‌کند تا بتواند بهترین مسیر را در زندگی انتخاب کرده و از مسیر ضلالت رها گشته و در مسیر هدایت قرار گیرد. بنابراین حد و مرز قواعد و قوانین اسلام افزون بر حوزه فردی، شامل عرصه روابط اجتماعی نیز می‌شود. دستورات و برنامه‌های اسلام در حوزه روابط اجتماعی نیز از خانواده به عنوان کوچک‌ترین نهاد اجتماعی تا روابط بین جوامع و کشورها در عرصه بین‌الملل را شامل می‌شود. اما به رغم اینکه محققان و پژوهشگران اسلامی زحمات فراوانی را در زمینه تبیین روابط فردی و نیز روابط اجتماعی اسلامی کشیده‌اند ولی در حوزه روابط بین‌الملل کمتر ورود کرده‌اند. از جمله قواعد و قوانین اسلام که کاربرد فراوانی در عرصه روابط بین‌الملل داشته و کاربست آن نقش بسزایی در

روابط جهانی ایفا می‌کند، قاعده نقی سبیل است. کاربست این قاعده در روابط بین‌الملل، عزت ملی را در پی داشته و غفلت و بی‌توجهی به آن، وابستگی و ذلت را در برابر کشورهای مستکبر به همراه خواهد داشت. تجربیات تاریخی گذشته و بررسی عملکرد مسئولان کشورهای اسلامی در این دوره زمانی گویای غفلت آنان از این قاعده مهم است که این امر گاه ناشی از عدم آگاهی و معرفت آنان نسبت به این قاعده در روابط بین‌الملل است. از این رو در این کتاب در صدد بررسی قاعده نقی سبیل در روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی و تطبیق آن با مصادیق عینی هستیم تا بتوانیم نقشی هرچند کوچک در راستای احیای این قاعده در عرصه بین‌الملل داشته باشیم. برای این منظور پس از پرداختن به مباحث کلی در فصل اول، در فصل دوم به بیان گستره این قاعده پرداخته و در فصل سوم را به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات اختصاص دادیم. به سبب آنکه در تمام دهان کشورمان با رعایت این قاعده ارزشمند در ارتباطات جهانی با کشورهای، بتوانند بیش از پیش عزت را بر پهنه کشورهای اسلامی بنشانند. در پایان بر خود لازم می‌دانم از زحمات همه افراد به ویژه مسئولان و اساتید دانشگاه پیران و والدین و اقوام که مرا در تدوین این نوشتار یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را داشته باشم.